

HAVACI KIZLAR GİRİŞİMCİLİĞE ADIM ATIYOR

TÜBİTAK 4004 DOĞA VE BİLİM OKULLARI PROGRAMI

“ TÜBİTAK 4004 'Doğa ve Bilim Okulları Programı' kapsamında desteklenen 'Havacı Kızlar Girişimcilik Adım Atıyor' projesi 10-13 Ekim 2022 tarihlerinde Eskişehir Teknik Üniversitesi Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi Havacılık Yönetimi Bölümü ev sahipliğinde gerçekleştirildi. ”

✍ Prof. Dr. Ferhan KUYUCAK ŞENGÜR
Doç. Dr. Nazire Burçin HAMUTOĞLU
Arş. Gör. Hilal Tuğçe LAPÇIN
Eskişehir Teknik Üniversitesi

Son yıllarda önemi daha da artan girişimcilik, yeni iş alanlarının oluşturulmasında ve istihdam sorunlarının çözümünde kilit faktörlerden biridir. Girişimcilik ruhunun oluşması ve başarılı girişimcilerin ortaya çıkmasında ise girişimcilik eğitimi önemli bir yer tutmaktadır.

Girişimcilik eğitiminde temel olarak; içsel motivasyonu yüksek, kendi kendine iş yapabilme becerisine sahip, standart bilgilerle sınırlı kalmayıp kalıpların dışında düşünebilen, güç durumlarla başa çıkabilen, sorumluluk almaya hazır ve özgün ürünler ortaya koyabilen bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır.

Havacılık sektöründe ise sürdürülebilir ve kalıcı büyüme, bu alanda çok sayıda kuruluşun geniş ölçüde iş birliğine dayalı yeni ve etkili mekanizmaların kullanılmasını gerektirmektedir. Havacılık sektöründe kabin hizmetleri ya da yolcu hizmetleri gibi alanlarda kadın sayısı yüksek olmakla birlikte pilotluk, teknisyenlik, yöneticilik gibi daha “erkek işi” olarak görülen mesleklerdeki kadın sayısı oldukça düşüktür. Birleşmiş Milletler Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı-ICAO'ya göre tüm dünyadaki pilotların yalnızca %5,8'i kadındır. Aslında genel olarak havacılıkta kadın sayısında bir yükselme eğilimi olmakla birlikte, bu artış oldukça sınırlıdır. Havacılığın en gelişmiş olduğu ülkelerden biri olan ABD'de 1960'ta pilot ya da teknisyenlerin %1'i kadın iken; 2010 yılında bu sayı ancak pilotlarda %4,3'e ve teknisyenlerde %2,17'ye yükselmiştir. Yönetim seviyelerinde ise kadınların yükselmelerinde 'cam tavan sendromu' etkili olmakta ve üst düzey kadın yöneticiye çok daha az hatta nadiren rastlanmaktadır. Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği-IATA'nın verilerine göre küresel havayolu üst düzey yöneticilerinin (CEO) yalnızca %5'ten azı kadındır.

Girişimciliğin doğuştan gelen bir özellik olduğu ya da sonradan öğrenilebileceği konusu sürekli tartışmaya açık olmakla birlikte; girişimciliğin “içgüdüsel” bir tarafı olduğu ve aynı zamanda girişimciliğin “öğrenilen” bir olgu olduğu da kabul görmektedir. Bireylere küçük yaşlardan itibaren, toplumsal sorunlara çözümsel yaklaşımın, yaratıcı düşünmenin, bir iş fikrine sahip olmanın önemi, bir iş fikrini nasıl geliştirebilecekleri ve toplumsal bir gereksinimi karşılayarak bunu nasıl inovasyona dönüştürebilecekleri konusunda farkındalık kazandırılabilir.

TÜBİTAK 4004 Doğa ve Bilim Okulları Programı kapsamında desteklenen, Proje yürütücülüğünü Eskişehir Teknik Üniversitesi Havacılık Yönetimi Bölümü Başkanı ve ESTÜ

Bilim ve Teknolojide Kadın Araştırma ve Uygulama Birimi Müdürü Prof. Dr. Ferhan Kuyucak Şengür'ün gerçekleştirdiği “Havacı Kızlar Girişimcilik Adım Atıyor” projesi bu amaçla yola çıkan önemli bir adımdır. 10-13 Ekim 2022 tarihlerinde Eskişehir Teknik Üniversitesi'nde gerçekleştirilen ve Doç.Dr. Nazire Burçin Hamutoğlu ile Arş. Gör. Hilal Tuğçe Lapçin'in araştırmacı olarak yer aldığı projenin yola çıkış noktasını kız öğrencilerin girişimcilik konusundaki potansiyellerinin ortaya çıkarılması oluşturmaktadır. Özellikle erken yaşta verilen

girişimcilik eğitimlerinin girişimci birey ve toplumlar açısından önemi ortaya çıkmaktadır. Küçük yaşlarda bu becerilerin geliştirilmesinin daha etkili sonuçlar verdiği araştırmalarda desteklendiğinden hedef kitle olarak lise düzeyinde öğrenim gören kız öğrenciler tercih edilmiştir.

Eskişehir Sabiha Gökçen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 30 kız öğrenciye girişimcilik eğitimleri verilmiştir. Özellikle meslek lisesi öğrencilerinin tercih edilmesinin nedeni ise, meslek lisesi öğrencilerinin sıklıkla toplum tarafından potansiyellerinin altında değerlendirilebilmesi ve kendi benlik algılarının da bu şekilde yerleşebilme ihtimalidir. Havacılık lisesi öğrencileri esasen sınavlarda yüksek puanlar alarak mevcut okullarına yerleşmelerine karşın lise mezunu olarak istihdam edilmeleri nedeniyle mesleki açıdan başka bir alternatifleri olmadığını düşünebilirler. Bunun önüne geçebilmek ve öğrencilere alternatif sunabilmek oldukça kıymetli olmaktadır. İşbirliği içerisinde bulunan okulda 69 kız ve 389 erkek toplam 458 öğrenci öğrenim görmektedir. Okul, Türkiye'nin kendi alanında en yüksek puanla öğrenci alan eğitim kurumudur ve Türkiye genelinde yapılan lise giriş sınavı (LGS) sonuçlarına göre %10'luk dilime giren öğrencilerle Eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. 2008 yılında Okul "TS. EN-ISO 9001" belgesi alan Türkiye'deki ilk Eğitim kurumu olmuştur. "Tanınan Okul Statüsü" için Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne yapılan başvurusu sonucunda B1.1 (Uçak Gövde Motor-Gaz Tribünlü Motorlar) B2 (Uçak Elektronikleri) kategorilerinde onaylı bakım eğitimi kuruluşu haline gelmiştir. Dolayısıyla nitelikli eğitim veren kurumlardaki kız öğrencilerin girişimcilik becerilerinin desteklenmesi oldukça kıymetlidir.

Planlanan geziler, uygulamalı eğitimler ve oyunlar ile katılımcıların yaparak-yaşayarak ve aynı zamanda eğlenerek öğrencilerin;

- Bilime ve girişimciliğe ilişkin merak duygusu geliştirmeleri,
- Sosyal bilimler ile doğa bilimlerinin arasındaki ilişkileri fark etmeleri,
- Girişimcilik ekosistemine ilişkin farkındalık geliştirmeleri,

Bir iş fikrini uygulamaya geçirme ve iş planı hazırlama konusunda yaratıcı çözüm üretmeyi sağlamları ve aynı zamanda girişimcilik alanında kendi yetkinliklerinin farkına vararak uygulamaya yönelik olumlu tutum geliştirmeleri amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda proje kapsamında öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin artırılması hedeflenmiştir.

Eğitimler arasında "Buzları Kırma ve Kaynaşma", "Girişimcilik ve İnovasyon", "İşimi nasıl kurdum?", "Girişimci bilim", "Türkiye'de ve Dünyada girişimcilik örnekleri", "Oyunlarla girişimcilik atölyesi I-II", "Finansal okuryazarlık ve girişim finansı", "Fikrim var", "İş Modelim", "İş planımı hazırlıyorum", "Dijital girişimciliği öğreniyorum", "Sosyal girişimciliği öğreniyorum", "Üç boyutlu karakter tasarımı", Yeşil dünya düşünce ve film atölyesi" ve "İş planımı sunuyorum" etkinlikleri bulunmaktadır.

Eğitim sonrasında kız öğrencilerin girişimcilik ve liderlik alanında kendi yetkinliklerinin farkına vararak uygulamaya yönelik olumlu tutum geliştirme amaçlarının gerçekleştirildiği görülmüştür.

Bununla birlikte öğrencilerin yalnızca girişimcilik açısından değil; liderlik, kariyer, iletişim, yaratıcı ve eleştirel düşünme ve sosyal anlamda da kendi yetenek ve potansiyellerini fark etmelerinin sağlanacağı ile vizyonlarının gelişmesine fırsat verildiği düşünülmektedir.

Proje süresince katılımcıların kendilerine rol model olacak eğitimler, üniversitelerden akademisyenler ile tanışmaları ve birlikte eğitsel vakit geçirmelerinin vizyonlarına, sosyal ve iletişim becerilerine katkı sağladığı düşünülmektedir. Projede altı farklı kurumdan 13 akademisyen/öğretmen yer almıştır.

Proje katılımcılarına Pegasus Havayolları ve MNG Havayolları sponsorluğunda sertifika töreni düzenlenmiştir.

Girişimcilik, kadının ekonomik statüsünün güçlendirilmesi ve kadın-erkek fırsat eşitliğine ulaşma açısından da temel araçlardan biridir. Girişimciler, yeni işler yaratarak, inovasyonu teşvik ederek ve rekabeti artırarak ülkelerin ekonomik ve sosyal büyümelerini etkilerler. Diğer yandan, havacılık, yatırım gereksiniminin yüksekliği düşünüldüğünde kadınların genellikle daha baskın olduğu mikro girişimcilik faaliyetlerine olanak sağlayan bir sektör değildir. Bu nedenle kadınların aynı zamanda finansal okuryazarlıklarının artırılması ve fon kaynaklarına ulaşım alternatifleri konusunda da bilgilendirilmeleri, endüstri yapısını tanıyarak girişimcilik fırsatlarının farkına varabilmeleri önem arz etmektedir. Çoğunlukla girişimcilik eğitimlerindeki katılımcıların daha büyük bir bölümünü erkeklerin oluşturduğu görülmektedir. Bu nedenle uygulamalı etkinliklerle kız çocuklarının bilime ve girişimciliğe ilişkin merak duygusu kazanmaları, aynı zamanda mesleki ve teknik becerilerle donanmalarının yanı sıra 21. Yüzyılın gerektirdiği liderlik, girişimcilik, takım çalışması, iletişim gibi becerilerini geliştirerek sosyal bilimler ile doğa bilimlerinin arasındaki ilişkileri fark etmeleri ve girişimcilik alanında kendi yetkinliklerinin farkına vararak olumlu tutum geliştirmeleri oldukça önemlidir. Bu etkinliklerin daha çok kesime ulaştırılarak öğrencilerin bilime ve girişimciliğe ilişkin merak duygusu kazanmaları desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- Chakraborty, S., Dahiyab, V. S., Timajo, L., & Chakraborty, B., (2018). Entrepreneurship: It's Role and challenges in Aircraft Maintenance Engineering Education in Malaysia. Asian Conference on Education (ACE2018), Tokyo, Japan.
- Clark, P. J., Newcomer, J. M., & Jones, A. M. (2015). Overcoming gender barriers in aircraft maintenance: women's perceptions in the United States. The Collegiate Aviation Review International, 33(2).
- Daim, T., Dabic, M., & Bayraktaroglu, E. (2016). Students' entrepreneurial behavior: international and gender differences. Journal of Innovation and Entrepreneurship, 5(1), 19.
- Eroğlu, S., Devci, H., & Bayır, Ö. G. (2020). Ortaokul öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi, 9(4), 1204-1224.
- Goyer, M. (2011). What five decades of FAA statistics reveal about women progress in aviation? Institute for Women of Aviation Worldwide: <https://www.iwoaw.org/women-aviation-news/gender-aviation-research/five-decades-of-women-pilots-faa-statistics-in-the-united-states/>
- ICAO (2018). 'Aviation Gender Summit', Cape Town, South Africa.
- McGrath, R. G., & MacMillan, I. C. (2000). The entrepreneurial mindset: Strategies for continuously creating opportunity in an age of uncertainty (Vol. 284). Harvard Business Press. Schumpeter, J., 1934. The Theory of Economic Development. Transaction, New Brunswick, NJ
- Mitchell, J., Kristovics, A., & Bishop, R. (2010). Glass cockpits in general aviation: a comparison of men and women pilots' perceptions. International Journal of Applied Aviation Studies, 11-29.
- OECD. (2017). Education at a glance 2017: OECD INDICATORS. Available at: <http://dx.doi.org/10.1787/eag2017-en> (accessed 18 February 2022)
- Shahin, M., Ilic, O., Gonsalvez, C., & Whittle, J. (2021). The impact of a STEM-based entrepreneurship program on the entrepreneurial intention of secondary school female students. International Entrepreneurship and Management Journal, 17(4), 1867-1898.
- Soysal, A. (2010). Türkiye'de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65(01), 83-114.
- Thomas, A. S., & Mueller, S. L. (2000). A case for comparative entrepreneurship: Assessing the relevance of culture. Journal of international business studies, 31(2), 287-301.
- Van Praag, C. M., & Versloot, P. H. (2007). The economic benefits and costs of entrepreneurship: a review of the research. Foundations and Trends in Entrepreneurship, 4(2), 65-154